

PATVIRTINTA
Vilniaus kolegijos
Pedagogikos fakulteto dekanas
2020 m. vasario d. įsakymu Nr. PD



VILNIAUS KOLEGIJOS
PEDAGOGIKOS FAKULTETAS

BAIGIAMŲJŲ DARBŲ RENGIMO REKOMENDACIJOS

Vilnius, 2020

TURINYS

1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRA	3
1.1. Baigiamojo darbo struktūra ir apimtis	3
1.2. Baigiamojo darbo struktūrinių dalių reikalavimai.....	3
2. BAIGIAMOJO DARBO ĮFORMINIMAS	7
2.1. Teksto įforminimas ir kalba	7
PRIEDAI	9

1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRA

1.1. Baigiamojo darbo struktūra ir apimtis

Baigiamasis darbas (toliau – BD) yra mokslinis tiriamasis darbas, turintis aiškią struktūrą, metodologinius parametrus, raštvedybos reikalavimus. Baigiamojo darbo apimtis – 30–40 puslapių be priedų.

Darbo struktūra griežta, ją sudaro nustatytos sudedamosios dalys:

antraštinis puslapis; automatinis turinys; įvadas (1–2 psl.); teorinė ir tiriamoji dalys (nuo 20 iki 35 psl.); išvados (1–2 psl.); rekomendacijos ar siūlymai (2–3 psl.); literatūros ir šaltinių sąrašas; santrauka (1 psl.) ir 3–5 raktinės sąvokos užsienio (anglų, prancūzų ar vokiečių) kalba; priedai.

1.2. Baigiamojo darbo struktūrinių dalių reikalavimai

1.2.1. Antraštiniame puslapyje nurodomi Kolegijos, Fakulteto ir studijų programą kuriojančios Katedros pavadinimai, studijų programos pavadinimas ir kodas, temos pavadinimas, diplomanto vardas, pavardė, BD vadovo vardas, pavardė, darbo rengimo vieta (miestas) ir metai. Įforminama pagal 1 priede pateiktą pavyzdį.

1.2.2. Turinyje įvadas, išvados, rekomendacijos, naudotos literatūros ir šaltinių sąrašas, santrauka užsienio kalba ir priedai pateikiami kaip savarankiškos struktūrinės dalys, kurios nenumerojamos ir rašomos didžiosiomis raidėmis.

Teorinės ir tiriamosios darbo dalys numeruojamos arabiškais skaitmenimis ir rašomos didžiosiomis raidėmis. Darbo skyrių pavadinimai numeruojami arabiškais skaitmenimis pagal dalių pavadinimų numeraciją ir rašomi mažosiomis raidėmis (žr. 2 priedą).

Turinys turi būti automatiškai atsinaujinantis.

1.2.3. Baigiamojo darbo įvadas – baigiamojo darbo dalis, kuri turi aiškią struktūrą. Įvadą sudaro šie elementai: 1) probleminės situacijos apibūdinimas, pagrindžiantis darbo temos aktualumą, 2) tyrimo problema, 3) tyrimo objektas, 4) darbo tikslas, 5) darbo uždaviniai, 6) hipotezė ar prielaida, jei ji keliama, 7) tyrimo metodai.

Visi aukščiau nurodyti elementai įvade turi būti pateikti būtent tokiu eiliškumu. Kiekvienas elementas įvade rašomas iš naujos eilutės, paryškintai.

Baigiamojo darbo įvado struktūra:

Įvadas pradedamas rašyti, pagrindžiant pasirinktos temos aktualumą, trumpai aprašant **pedagoginį / socialinį prieštaravimą, probleminę situaciją ar filologinę problemą**, kurių analizei ir sprendimo paieškai skiriamas baigiamasis darbas.

Antrasis baigiamojo darbo įvado elementas – **tyrimo problemos** suformulavimas. Tai vienas svarbiausių tyrimo etapų. Tyrimo problema – tai esminis, atliekant tyrimą, sprendžiamas klausimas ar klausimai. Neįmanoma atlikti gero tyrimo, jeigu problema nėra aiški. Tiriamojo darbo problema paprastai kyla dėl įtampos tarp to, kas yra žinoma, ir to, kas nežinoma. Suformulavęs tyrimo problemą, tyrėjas gali sukonkretinti temą, suteikti tyrimui kryptį, o tiriamajai veiklai – aiškumo. Atsakymo (-ų) į iškeltą probleminį tyrimo klausimą (-us) paieška ir sudaro tiriamojo darbo esmę.

Tyrimo problema gali būti pateikiama teiginių, aprašymo (pastraipos), klausimų forma. Ji dažniausiai formuluojama, remiantis klausimais apie tiriamuosius veiksnius ir jų tarpusavio sąveiką. Problema turi būti suformuluota suprantamai ir konkrečiai. Gerai suformuluota problema yra sėkmingo tyrimo pagrindas.

Tyrimo objektas yra BD autoriaus pasirinktas teoriškai ir empiriškai analizuoti reiškiny ar procesas: konkrečioje praktinės veiklos tikrovėje egzistuojantis prieštaringas reiškiny. Tyrimo objektu negali būti žmogus ar žmonių grupė.

Darbo tikslas – numatyti, bandyti ieškoti, spręsti tyrimui pasirinktą pedagoginę / socialinę ar filologinę problemą. Tikslas turi sietis su darbo tema ir apimti darbo tyrimų visumą. Tikslas turi atspindėti tyrimo objektą, t. y. tai, kas bus tiriama. Darbo tikslą reikia formuluoti vienu sakiniu, bendratimi.

Darbo uždaviniai išskaido darbą į etapus ir numato, kaip bus pasiektas darbo tikslas. Galimi 2–4 uždaviniai. Uždaviniai yra formuluojami aktyviojo veiksmazodžio bendratimi. Kiekvienas uždavinys privalo turėti sprendimą, t. y. atsispindėti išvadose. Uždavinių išdėstymo tvarka turi atitikti baigiamojo darbo turinį. Tyrimo uždaviniai skirti konkrečių tyrimo žingsnių rezultatams apibūdinti, todėl iš formuluočių turi būti aišku, koks tikėtinas konkretaus veiksmo rezultatas. Pavyzdžiui: *Išryškinti mokyklos socialinio pedagogo veiklos sampratą mokslo ir praktikos diskurse. Pagrįsti mokyklos socialinio pedagogo veiklą šiuolaikiniais socialinio darbo ir socialinės pedagogikos koncepcijomis. Pagrįsti mokyklos socialinio pedagogo veiklos lyginamojo tyrimo metodologiją. Palyginti mokyklos socialinio pedagogo veiklos struktūros komponentus Lietuvoje ir Vokietijoje. Neteiktinos uždavinių formulotės: Teoriškai išanalizuoti literatūrą apie X fenomeną. Sukurti klausimyną. Apklausti personalą Y įmonėje ir sužinoti jų požiūrį. Pateikti rekomendacijas veiklos tobulinimui.*

Hipotezė ar prielaida – tai spėjamas ir iš anksto tikimasis gauti atsakymas į (problemos formulotėje) iškeltą klausimą. Šis glaustas ir informatyvus teiginys, atliktais tyrimais gali būti patvirtintas arba paneigtas. Hipotezė ar prielaida turi atspindėti nagrinėjamos problemos esmę.

Tyrimo metodai. Įvadas baigiamas įvardijant pasirinktus empirinio tyrimo ir duomenų rinkimo bei analizės metodus.

1.2.4. Teorinė ir tiriamoji darbo dalys. Teorinėje dalyje, remiantis šalies ir užsienio moksline ir metodine literatūra, duomenų bazėmis, atliekama teorinė tyrimo problemos analizė: atskleidžiama ir susisteminama įvairių autorių nuomonė, atrenkamos teorijos ir koncepcijos, kuriomis remiantis bus analizuojama tyrimo problema. Teorinė dalis turi tiesiogiai sietis su tiriamąja dalimi. Pastarojoje dalyje svarbiausia, remiantis pasirinktais tyrimų metodais, įvertinti tyrimo problemos situaciją, išaiškinti jos susidarymo priežastis, sprendimo būdus ar priemones. Tyrimo duomenų analizė turi būti izeities taškas rengiant galutines tyrimo išvadas ir rekomendacijas, kaip spręsti baigiamajame darbe iškeltą problemą.

Tiriamosios dalies pradžioje, aprašant tyrimo organizavimą, aptariami tiriamųjų pasirinkimo kriterijai, imtis (**atliekant kiekybinį tyrimą rekomenduojama imtis yra ne mažiau nei 60 respondentų; kokybinio tyrimo imtis turi atitikti tyrimo tikslą ir pasirinktų tyrimo metodų reikalavimus**), tyrimo etika ir eiga.

Pastaba dėl tyrimo etikos aprašymo. Planuodami tyrimą, tyrėjai turi įvertinti galimą savo darbo naudą ir asmenines dalyvaujančių tyrime išlaidas, t. y. ar tyrimo metu gauti atradimai tikrai prisidės prie teorinių ir taikomųjų žinių pažangos ir nepažeis respondentų orumo, pasitikėjimo socialiniais santykiais. Aprašant tyrimo etiką, būtina paaiškinti, kaip buvo išlaikyta pusiausvyra tarp tyrėjo noro gauti objektyvią informaciją ir tiriamojo asmens saugos, kitaip tariant, aprašant tyrimų etiką, privalu paaiškinti, kaip buvo laikomasi **informavimo, savanoriškumo, lygiavertiškumo, naudingumo ir konfidencialumo** tyrimo principų. Laikantis **informavimo** principo, prieš tyrimą respondentams privaloma pateikti kuo išsamesnę informaciją apie planuojamą vykdyti tyrimą, t. y. tyrėjas turi išsamiai papasakoti apie save, paaiškinti tyrimo tikslus, uždavinius, procedūras, įvardyti galimas pasekmes (naudą, teises, riziką, pavojus ir t. t.), atsakyti į tyrimo dalyviams kilusius klausimus. Detalizuojant tyrimų etikos principus būtina nurodyti ir tai, ar buvo gautas visų respondentų sutikimas dalyvauti tyrime. **Savanoriško** dalyvavimo tyrime principo išlaikymas ypač svarbus, kai rizika tiriamiesiems ypač didelė. Tokiu atveju pageidautina gauti ne žodinį, bet raštišką sutikimą (sutikimo nereikia ir apgaulė naudojama tik tuomet, kada ji absoliučiai būtina, pavyzdžiui, taikant slaptą stebėjimą arba eksperimentą su apgaulės elementais). Tyrėjas organizuodamas tyrimą turi stengtis gauti kuo objektyvesnę informaciją, neprimesdamas respondentams savo nuomonės, neformuluodamas klausimų su užkoduotais atsakymais. Taigi, visais atžvilgiais tyrimas turi būti kuo

objektyvesnis. Aprašant tyrimų etiką taip pat būtina paaiškinti, kaip buvo laikomasi **lygiavertiškumo** principo. Prieš atliekant tyrimą respondentams reikia paaiškinti, kur ir kaip panaudosite informaciją, kurią iš jų gausite, pateikti visą informaciją apie galimą darbo **naudą** mokslui ir tyrimo dalyviams, nuspręsti, ar tiriamieji gaus grįžtamąją informaciją apie tyrimą. Tyrimo pradžioje su respondentais aptariamas ir **konfidencialumo** klausimas, t. y. kaip bus saugomas dalyvių bei tyrimo duomenų anonimiškumas, kuris neleis nustatyti tiriamųjų tapatybės. Tai taip pat būtina nurodyti aprašant tyrimo etiką.

Analizuojant ir vertinant tyrimo duomenis, pateikiama lentelių ir iliustracinės medžiagos. Analitinės lentelės neturėtų būti labai sudėtingos, tačiau jų duomenys turi deramai apibūdinti tiriamus reiškinius. Prieš lentelę turi būti jos nuoroda. Po kiekviena lentelė privalo pateikti duomenų analizę. Analizuojant duomenis nereikia pakartoti lentelėje nurodytų skaičių. Būtina aptarti ryšius, priežastis arba tendencijas.

Analizuojamus tyrimo duomenis taip pat gali iliustruoti ir papildyti (bet ne dubliuoti) paveikslai.

Duomenys, kuriais remiantis sudaryti didesnės apimties paveikslai ar lentelės, gali būti pateikti prieduose.

1.2.6. Išvadų skyriuje pateikiamos apibendrinamosios išvados, kurios turi remtis baigiamajame darbe nagrinėta literatūra, tyrimų rezultatais, turi būti glaustai suformuluotos ir nuosekliai išdėstytos. Išvados privalo atitikti iškeltą baigiamojo darbo tikslą ir kiekvieno uždavinio sprendimo rezultatą. Jos turi būti patikimos, t. y. logiškai sekti iš pateikiamų rezultatų. Išvados taip pat neturi būti per daug apibendrintos ir neapibrėžtos, tačiau jos negali būti ir konkrečių specifinių gautų rezultatų atkartojimas. Išvados numeruojamos. Jei darbe keliama hipotezė ar prielaida, šiame poskyryje nurodoma, ar ji pasitvirtino, ar ne.

1.2.7. Rekomendacijos ar siūlymai pateikiami atskiru BD poskyriu. Rekomendacijų ar siūlymų dalyje reikia vengti bendrų frazių – gerinti, tobulinti ir t. t. Jeigu BD tiriama problema reikalauja nuodugnesnių tyrimų, tuomet nurodomos tolesnių tyrimų kryptys.

1.2.8. Rašant darbą remiamasi (cituojuama, nagrinėjama, paminima) įvairia literatūra. Todėl baigiamajame darbe pagal bibliografinio aprašo taisyklės būtina pateikti **tik darbe naudotų šaltinių ir cituotos literatūros duomenis, kitaip tariant paminėta tekste literatūra ir šaltiniai turi sutapti su literatūros sąrašo išvardytais**. Bibliografinis sąrašas sudaromas pagal **APA stilių** žr. – <https://pdf.viko.lt/studentams/reikalavimai-rasto-darbams/>.

1.2.9. Santrauka – tai svarbiausios informacijos apie baigiamąjį darbą išdėstymas užsienio (anglų, prancūzų, vokiečių) kalba (apimtis 1 psl.). Santraukoje būtina nurodyti darbo temą, problemą, tikslą, uždavinius, 3–5 raktines sąvokas; pateikti tyrimo metodiką ir gautus rezultatus; išdėstyti išvadas ir rekomendacijas ar pasiūlymus.

1.2.10. Prieduose pateikiama papildanti darbą medžiaga: dokumentai, anketų pavyzdžiai (**jei anketa vykdoma elektroniniu būdu, aprašant tyrimo metodologiją, turi būti nurodomas elektroninės svetainės adresas**), interviu klausimai, protokolai (tuščia pavyzdinė forma), pirminių duomenų lentelės, veiklų stebėjimo protokolai, modeliutos veiklos planai, iliustracijos ir kita svarbi tyrimo medžiaga. Priedų puslapiai nenumerojami, numeruojamas tik antraštinis priedų lapas, pavadintas PRIEDAI. Priedus reikia numeruoti (kiekvieno priedo dešiniajame kampe rašoma: 1 priedas, 2 priedas ir t. t.) ir įvardyti.

2. BAIGIAMOJO DARBO ĮFORMINIMAS

2.1. Teksto įforminimas ir kalba

Puslapyje iš kraštų paliekamos paraštės: kairėje pusėje – 30 mm, dešinėje – 10 mm, viršuje – 20 mm, apačioje – 20 mm.

Darbo lapai pradedami skaičiuoti nuo antraštinio, tačiau numeruoti pradedama nuo turinio (paprastai 2 puslapis). Lapai numeruojami apačioje tuščios paraštės dešinėje pusėje arabiškais skaitmenimis be taškų ir brūkšnelių. Puslapio numerių šrifto dydis – 10 pt.

Kiekvienos struktūrinės rašto darbo dalies pastraipos tekstas rašomas: balto neliniuoto popieriaus A4 formato lapuose 12 pt *Times New Roman* šriftu;
1,5 intervalu tarp eilučių; lygiuojant pagal abu kraštus;
nuo puslapio kairiojo krašto tekstą atitraukiant per 1,27 cm;
tarpas virš pastraipos ir po pastraipa – 0 pt.

Turinys, įvadas, išvados, rekomendacijos, naudota literatūra ir šaltiniai, santrauka ir priedai pradedami naujame puslapyje. Jų pavadinimai nenumerojami, rašomi didžiosiomis raidėmis, 14 dydžio paryškintu šriftu ir simetriškai išdėstomi per lapo plotį. Tarpas virš skyriaus pavadinimo 12 pt, po pavadinimu 6 pt.

Darbo tekstas skirstomas skyriais (1), poskyriais (1.1.), skyreliais (1.1.1.).

Skyriaus pavadinimai numeruojami arabiškais skaitmenimis iš eilės, rašomi didžiosiomis raidėmis, 14 dydžio paryškintu šriftu ir simetriškai išdėstomi per lapo plotį. Tarpas virš skyriaus

pavadinimo 12 pt, po pavadinimu 6 pt. Kiekvienas baigiamojo darbo skyrius pradedamas naujame puslapyje.

Poskyrių pavadinimai rašomi iškart po skyriaus pavadinimu. Poskyrių pavadinimai numeruojami arabiškais skaitmenimis iš eilės, rašomi mažosiomis raidėmis, 14 dydžio paryškintu šriftu ir simetriškai išdėstomi per lapo plotį. Tarpas virš poskyrio pavadinimo 12 pt, po pavadinimu 6 pt.

Skyrelių pavadinimai numeruojami arabiškais skaitmenimis iš eilės, rašomi mažosiomis raidėmis, 12 dydžio paryškintu šriftu ir simetriškai išdėstomi per lapo plotį. Tarpas virš skyrelio pavadinimo 12 pt, po pavadinimu 6 pt.

Baigiamasis darbas rašomas beasmene forma, profesine kalba, kurioje vartojamos konkrečios reikšmės sąvokos, tikslūs terminai. Vienas iš mokslinės kalbos požymių taip pat yra **metakalba**. Tai kalbėjimas apie patį tekstą. Ji vartojama pasirenkant temą, paaiškinant metodus, susiejant pastraipas, skyrius ir poskyrius, atskiriant tekstą nuo cituojamo, primenant, kas jau buvo rašyta. Pavyzdžiui, **metapastarpis** rašomos skyrių pradžioje ir pabaigoje ir paaiškinama, kas bus rašoma ar buvo parašyta, pvz.: *Ankstesniame skyriuje buvo aptarta..., Dabar belieka išanalizuoti...*; **metasakiniai** nurodo skyriaus temą, pvz.: *Šiame skyriuje bus nagrinėjamas...*; **metažodžiai** rodo loginį ir semantinį pastraipų ir sakinių ryšį (*be to, todėl, nes, kaip buvo minėta* ir kt.), kalbos aktą (*toliau bus analizuojama, nagrinėjama, remiamasi* ir kt.), teksto (*kaip minėta 3 puslapyje, kaip matyti iš 3 paveikslo, žr. 1 priedą* ir kt.) ir literatūros nuorodas (*kaip teigia X, Y nurodo* ir kt.), įvertinimą (*turbūt, iš dalies, gal* ir kt.), sustiprina tekstą, daro jį patikimą (*akivaizdu, be abejonės, žinoma* ir kt.), autoriaus reakciją (*galima paprieštarauti, stebina* ir kt.).

Rašant baigiamąjį darbą tenka pasiremti kitų autorių teiginiais. Svetimos mintys gali būti perteikiamos pažodžiui (**citatos**) ir **perpasakojamos, perfrazuojamos**. Citavimo ir perfrazavimo reikalavimai pateikti metodinėje priemonėje „Bendrieji studijų rašto darbų reikalavimai“ žr. <https://pdf.viko.lt/studentams/reikalavimai-rasto-darbams/>.

PRIEDAI



VILNIAUS KOLEGIJA

(Times New Roman šriftas, 14 dydis, paryškintas, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

PEDAGOGIKOS FAKULTETAS

(Times New Roman šriftas, 14 dydis, paryškintas, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

..... KATEDRA

(Times New Roman šriftas, 12 dydis, paryškintas, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

SOCIALINĖ PEDAGOGIKA, 653X16004

Studijų programa, kodas (Times New Roman šriftas, 12 dydis, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

TEMOS PAVADINIMAS

Temos pavadinimas (Times New Roman šriftas, 18 dydis, paryškintas, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

BAIGIAMASIS DARBAS

(Times New Roman šriftas, 14 dydis, paryškintas, lygiuoti centre, didžiosios raidės)

Diplomantas (-ė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Baigiamojo darbo vadovas (-ė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(Times New Roman šriftas, 11 dydis, paryškintas)

Vilnius, 20.....

TURINYS

(Times New Roman šriftas, 14 dydis, paryškintas, lygiuoti centre)

IVADAS	3
1. IKT TAIKYMO UGDANT PRIEŠMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PAŽINIMO KOMPETENCIJAS PRIVAČIOJE UGDYMO ĮSTAIGOJE TEORINIAI ASPEKTAI.....	5
1.1. IKT privačioje ugdymo įstaigoje.....	5
1.2. Technologijos ir ikimokyklinuko raida.....	7
1.3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimai ir galimybės ikimokyklinio ugdymo įstaigoje naudotis IKT	9
1.4. Kompiuteriniai žaidimai ikimokykliniame ugdyme	13
1.5. IKT integravimas į ugdymą.....	15
1.6. „1to1 learning” metodas.....	16
1.7. Ikimokyklinio ugdymo pedagogo IKT kompetencija.....	18
1.8. Neigiamas kompiuterio poveikis ikimokyklinio amžiaus vaikui.....	20
2. IKT TAIKYMAS UGDANT IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKUS PRIVAČIOJE UGDYMO ĮSTAIGOJE TYRIMAS	22
2.1. Tyrimo metodologija ir organizavimas.....	22
2.2. Vilniaus miesto, ikimokyklinio ugdymo pedagogų, dirbančių privačioje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje X nuomonės apie informacinių kompiuterinių technologijų taikymą ikimokykliniame amžiuje statistinė analizė.....	24
2.3. Stebėjimo analizė.....	33
IŠVADOS	34
REKOMENDACIJOS	35
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	37
SANTRAUKA UŽSIENIO KALBA (SUMMARY)	38
PRIEDAI.....	39
